

รายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ครั้งที่ 4/2533

วันที่ 29 สิงหาคม 2533 เวลา 10.00 น.

ณ ห้องประชุมกระทรวง เกษตรและสหกรณ์

กรรมการที่มาประชุม

1. นายเจริญ	คันชวงศ์	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์
(แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์)	ประธาน
2. นายนิช	วารีกุล	รองปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์
(แทนปลัดกระทรวง เกษตรและสหกรณ์)	กรรมการ
3. นายเฉลิมศักดิ์	นากสวาสดี	รองปลัดกระทรวงพาณิชย์
(แทนปลัดกระทรวงพาณิชย์)	กรรมการ
4. นายปรีชา	อรรถวิวัฒน์	รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
(แทนปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม)	กรรมการ
5. นายสมชาย	เปรมศรี	เจ้าหน้าที่จกท.ที่ 7
(แทนอธิบดีกรมชลประทาน)	กรรมการ
6. นายวิชา	แก้วกำเนิด	ผู้อำนวยการกองจัดการที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ
(แทนอธิบดีกรมป่าไม้)	กรรมการ
7. นายอุปลักษณ์	ภานุทานนท์	ผู้อำนวยการโครงการและวิศวกรรมประมง
(แทนอธิบดีกรมประมง)	กรรมการ
8. นายสมพงษ์	ปอง เกษม	รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
(แทนอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน)	กรรมการ
9. นายชงชาติ	รักษากุล	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7
(แทนอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร)	กรรมการ
10. นางปราณี	ประจักษ์จิตต์	นักวิชาการสหกรณ์ 7
(แทนอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์)	กรรมการ

11. นายณรงค์ ชูประกอบ	เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	กรรมการ
12. นายวีระ โพธิ์กิจ	หัวหน้าฝ่ายปกครองท้องถิ่น (แทนอธิบดีกรมการปกครอง)	กรรมการ
13. นายวีระศักดิ์ อนันตมงคล	หัวหน้าฝ่ายพัฒนาอาชีพและเงินทุน (แทนอธิบดีกรมการส่งเสริมอาชีพ)	กรรมการ
14. นายประทุม คิมรัมย์	ผู้อำนวยการกองจัดที่ดิน (แทนอธิบดีกรมที่ดิน)	กรรมการ
15. นายณรงค์ มีส่วย	หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป (แทนอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์)	กรรมการ
16. นายไพรัตน์ กลุณณะโยธิน	ผู้อำนวยการกองที่ราชพัสดุ (แทนอธิบดีกรมธนารักษ์)	กรรมการ
17. นางพันธุ์ทิพย์ ลุทธิพันธ์	ผู้อำนวยการกองธนาคาร (แทนอธิบดีกรมบัญชีกลาง)	กรรมการ
18. นางมานวี จิตตารัตน์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย 7 (แทนผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ)	กรรมการ
19. นายสุวรรณ ไตรผล	ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร	กรรมการ
20. นายไชยยศ เหมะรัชตะ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
21. นายวิรัตน์ วัฒนศิริธรรม	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
22. นายวิลาศ สิงห์วิสัย	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
23. ม.ล. ประทีป ทินกร	ผู้แทนเกษตรกร	กรรมการ
24. นายสมพงษ์ ล้วนทอง	ผู้แทนเกษตรกร	กรรมการ
25. นายบันแก้ว จารี	ผู้แทนเกษตรกร	กรรมการ
26. นางสาวศุภกิริ อินทรสุขศรี	ผู้แทนเกษตรกร	กรรมการ
27. นายปิณฑิพย์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	เลขาธิการ ส.ป.ก.	กรรมการและเลขานุการ
<u>กรรมการผู้ไม่มาประชุม</u>		
1. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	คิคราชาการ	
2. อธิบดีกรมปศุสัตว์	คิคราชาการ	
3. อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	คิคราชาการ	
4. ประธานคณะกรรมการกลางกลุ่มเกษตรกร	คิคราชาการ	

5. ประธานชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ตติราชการ

6. นายสนั่น จันทรี

7. นายประทุม รัตนจิตร

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายสุทธิพร จีระพันธุ์	รองเลขาธิการ ส.ป.ก.
2. นายเจริญ ยิ้มเนียม	เลขาธิการกรม ส.ป.ก.
3. นายวรเวทย์ ขำรงชัยลักษณ์	ผู้อำนวยการกองบริการกองทุน ส.ป.ก.
4. นายฉันทลักษณ์ บุศยอังกูร	ผู้อำนวยการกองวิชาการ ส.ป.ก.
5. นายวีรพันธุ์ ศรีบุญดอ	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
6. นายไพโรจน์ โสภนิม	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
7. นายกิตติ จันทรักษ์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
8. นายอิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
9. นายวุฒิพงศ์ โสมนัส	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
10. นายอวาลิต อิงคะวณิช	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
11. นายพินดเมธ คำพิภาค	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
12. นายสายันห์ ชนุรักษ์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
13. นางพรพิมล อิ่มสมบูรณ์	นักวิชาการสหกรณ์ 6 กรมส่งเสริมสหกรณ์
14. นางเปรมจิต สังขพงษ์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
15. นายประเสริฐ ตั้งสถาพรพันธ์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
16. นายสมฤทธิ์ ฌาณิกุล	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
17. นายเทพฤทธิ์ โภยโกโคสวรค์	เจ้าหน้าที่งานป่าไม้ 4
18. นายสำราญ สารบรรณ	นักวิชาการเกษตร 4
19. นายบุญรอด ลีละบุตร	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
20. นางสาวพจนาลัย ลีละบุตร	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
21. นายรังสรรค์ เนียมละออ	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
22. นายศุภรัตน์ ชัมภรัตน์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
23. นายศรีโรจน์ จิรวัดจรรยา	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
24. นางสาวศิริ ขวัญชัย	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.
25. นางมะลิวัลย์ ไกรสวัสดิ์	เจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.

เริ่มประชุมเวลา 10.15 น.

ระเบียบวาระที่ 1

เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานกล่าวแสดงความยินดีต่อเลขาธิการ ส.ป.ก. ที่จะได้ไปดำรงตำแหน่ง
ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามที่ต้องการ จากนั้นขอให้เลขาธิการ ส.ป.ก. กล่าว
อำลาต่อคณะกรรมการ ซึ่งเลขาธิการ ส.ป.ก. ได้กล่าวว่าขณะนี้ยังดำรงตำแหน่งในตำแหน่งเลขาธิการ
ส.ป.ก. อยู่ และการประชุมครั้งนี้เป็นการปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการคณะกรรมการเป็นครั้งสุดท้าย ก่อน
ขอขอบคุณกรรมการทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในงานปฏิบัติจนตลอดมา ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา
เลขาธิการ ส.ป.ก. มีงานกรรมการได้ช่วยสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ อย่างน้อย 3 เรื่อง ได้แก่

1. เรื่องการแก้ไขกฎหมาย ซึ่งได้ประกาศใช้แล้ว

2. เรื่องแผนระยะยาว ซึ่งคณะกรรมการนี้ได้อนุมัติให้ทางกรมมหาวิทยาลัย

และ TDRI เป็นผู้ดำเนินการ และขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษาของกรมการพัฒนการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ซึ่งคาดว่าจะได้รับการบรรจุแผนพัฒนาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ต่อไป

3. คณะกรรมการชุดนี้โดยท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ได้เร่งรัดดำเนินการในเรื่องนโยบายการจัดที่ดินของรัฐบาล ซึ่งเพิ่มจาก 4-5 แสนไร่ เป็น 2 ล้านไร่
และได้เร่งงบประมาณเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ยังมีเรื่องอื่น ๆ ที่คณะกรรมการสนับสนุนให้ดำเนินการไปแล้วได้แก่
การแก้ไขระบบบัญชีกองทุน การเร่งรัดงานด้านกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งท่านรัฐมนตรีช่วยว่าการได้เร่งรัดให้
ส.ป.ก. ดำเนินการเช่นเรื่องหลักเกณฑ์ของคำาเกษตรกร เรื่องรายได้ของเกษตรกร จึงขอขอบคุณ
กรรมการโดยเฉพาะท่านประธานไว้ ณ ที่นี้

สำหรับเรื่องที่จะขอฝากไว้ก่อนจะไปถึงซึ่งหวังว่าคงได้รับความกรุณาจากท่านประธาน
และท่านกรรมการ ได้แก่

1. ความขัดแย้งเกี่ยวกับนโยบายจัดที่ดินในลักษณะ น.ส.3 ซึ่งดำเนินการโดย
กรมที่ดินเป็นหลัก หน่วยงานในส่วนของ ส.ป.ก. ซึ่งพยายามจะรักษาพื้นที่เกษตรไว้ให้เกษตรกรผู้ที่ครอบครอง
ที่ดิน ซึ่งคิดว่าคณะกรรมการชุดนี้คงจะมีบทบาทอย่างมากที่จะช่วยให้รัฐบาลตัดสินใจว่าส่วนไหนจะนำไปออก
เอกสารสิทธิให้ที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ส่วนไหนควรรักษาไว้เพื่อเป็นที่เกษตรโดยใช้กฎหมายปฏิรูปที่ดิน

2. ปัญหาการซื้อที่ดินเอกชน ซึ่งเป็นปัญหาที่ ส.ป.ก. ต้องต่อสู้อย่างหนักในคณะ-
กรรมาธิการงบประมาณ เพราะหลายฝ่ายต้องการให้ ส.ป.ก. เร่งซื้อที่ดิน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ส.ป.ก. คงไม่
สามารถดำเนินการได้โดยโดดเดี่ยว อย่างน้อยที่สุดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง ต้องเป็นผู้

รับผิดชอบตามกฎหมายนี้ด้วย ดังนั้นในส่วนของการซื้อที่ดินคงจะต้องเร่งรัดกันต่อไป และคงต้องแก้ปัญหาให้ได้นั้นผู้ทำงานต่อไปจะต้องมีปัญหในการชี้แจงกรรมวิธีการงบประมาณต่อไปอย่างแน่นอน

3. คณะกรรมการนี้จะสามารถช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติที่ดินได้อย่างยิ่ง โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนารายได้ ซึ่ง ส.ป.ก. เองได้รับคำตำหนิและห้ามมิให้ดำเนินการในส่วนของการพัฒนา ซึ่งตามจริงแล้วโดยนัยของกฎหมายให้มีการพัฒนา แต่หลายฝ่ายคิดว่าส่วนรวมการอื่นมีหน้าที่โดยตรง ไม่ใช่หน้าที่ ส.ป.ก. ซึ่ง ส.ป.ก. สามารถยืนยันได้ว่าสิ่งเหล่านี้มีอยู่บ้าง แต่ไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ประชาชนได้รับการจัดสรรที่ดินอยู่โดยนัยพื้นฐานที่เป็นธรรมและเป็นสุข

ดังนั้น หากคณะกรรมการคงต้องช่วย ส.ป.ก. ให้มากกว่านี้ในด้านการพัฒนา หากจะห้ามมิให้ ส.ป.ก. ดำเนินการเองในเรื่องนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านประธานและท่านกรรมการทุกท่านอีกครั้งหนึ่งที่ได้ช่วยเหลืองานของ ส.ป.ก. ตลอดมา

ประธานกล่าวต่อไปว่า ตลอดเวลาที่รู้จักกับท่านเลขาธิการ ส.ป.ก. มา เห็นว่าท่านเป็นคนกระตือรือร้น และทำงานจริงจัง รู้สึกดีใจที่ได้มีโอกาสทำงานกับคนเก่ง และรู้สึกเสียใจที่จะจากเราไป แต่ก็ดีใจกับท่านที่ได้ไปปฏิบัติหน้าที่ตามที่ท่านต้องการ เชื่อว่าพวกเรากรรมการทั้งหลายคงรับข้อฝากไว้เป็นข้อคิดที่จะทำอย่างไรให้งานปฏิบัติที่ดินเป็นประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด

ระเบียบวาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการปฏิบัติที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ครั้งที่ 3/2533 เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2533

เลขานุการคณะกรรมการขอแก้ไขใน หน้า 1 ลำดับที่ 4 รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม มี "น" ข้างหลังนามสกุล

มติคณะกรรมการ รับรองรายงานตามที่แก้ไข

เรื่องที่ 3.1 เรื่องนโยบายการกันพื้นที่ป่าชุมชนในเขตปฏิบัติที่ดิน

เลขานุการคณะกรรมการเสนอและชี้แจงว่า การดำเนินการปฏิบัติที่ดินของรัฐส่วนหนึ่ง เป็นการนำพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่เสื่อมโทรมและกรมป่าไม้มอบให้มาจัดให้ราษฎร เข้าทำกิน โดย ส.ป.ก. ได้รับอนุมัติจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เข้าดำเนินการปฏิบัติที่ดินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และป่าที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้รักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ ซึ่งเป็นป่าเสื่อมโทรม ในช่วงปี 2519 - 2521 รวม 29 ป่า ตามบัญชีแนบท้ายวาระ ทั้งนี้ ได้กันพื้นที่ไว้เป็นป่าไม้สมบัติส่วนกลางหรือป่าชุมชน เนื้อที่ประมาณ 619,371.44 ไร่ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ทั้งหมด ตามนโยบายของกรมป่าไม้ ซึ่งได้วงเขตเป็นป่าชุมชนไว้ในแผนที่แสดงแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติที่มอบให้ ส.ป.ก.

ดำเนินการปฏิรูปที่ดินต่อมา ส.ป.ก. ได้รับอนุมัติให้เข้าดำเนินการในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเพิ่มอีก รวมพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ ส.ป.ก. ได้รับมาดำเนินการทั้งหมดประมาณ 3.37 ล้านไร่ ออกกฎกระทรวงเพิกถอนสภาพป่าสงวนแห่งชาติให้แก่ ส.ป.ก. แล้ว เป็นเนื้อที่ประมาณ 1.5 ล้านไร่

สภาพข้อเท็จจริง

พื้นที่ร้อยละ 20 ที่กันเป็นป่าชุมชนนั้น เป็นการกันเขตโดยประมาณ ในแผนที่ซึ่งคาดหมายว่าจะสามารถสงวนไว้ได้ แต่โดยข้อเท็จจริงพื้นที่ดังกล่าวส่วนใหญ่มีราษฎรบุกรุกเข้าอยู่อาศัยทำกินและตั้งบ้านเรือนเป็นหลักแหล่งมั่นคงบางแห่งมีสถานที่ราชการ พร้อมทั้งได้รับการพัฒนาจากรัฐในคันสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ถนน เข้าถึงหมู่บ้าน จึงไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่จะกันพื้นที่ไว้สำหรับเป็นป่าชุมชนให้ประชาชนใช้ร่วมกัน

ปัญหา

1. การกันพื้นที่ป่าชุมชนตามแนวเขตในแผนที่ไม่สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริงในพื้นที่ ซึ่งมีราษฎรบุกรุกเข้าอยู่อาศัยทำกินในบริเวณดังกล่าวอยู่ก่อนที่ ส.ป.ก. จะได้รับพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติมาดำเนินการปฏิรูปที่ดิน
2. หลักฐานแสดงแนวเขตป่าชุมชนไม่ชัดเจน ประกอบกับความเดือดร้อนของราษฎรในเรื่องที่ดินทำกินจึงมีราษฎรบุกรุกพื้นที่ป่าชุมชนขึ้นในภายหลัง
3. การอพยพราษฎรออกจากพื้นที่ป่าชุมชนไม่สามารถกระทำได้เพราะไม่มีพื้นที่อื่นที่จะรองรับการจัดที่ดินให้แก่ราษฎรเหล่านี้
4. ส.ป.ก. ไม่มีงบประมาณในการปลูกป่าทดแทน และไม่มีอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่เพียงพอที่จะตรวจตราดูแลรักษาพื้นที่ป่าชุมชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

วิธีดำเนินการ

1. เพื่อแก้ไขปัญหาดังที่เกิดขึ้น ส.ป.ก. เห็นว่ามีแนวทางดำเนินการเกี่ยวกับพื้นที่ป่าชุมชนร้อยละ 20 ในเขตปฏิรูปที่ดินเป็น 3 แนวทาง ดังนี้
- แนวทางที่ 1 กันพื้นที่บริเวณกรมป่าไม้วางเขตไว้เป็นป่าชุมชนคือกรมป่าไม้มองเห็นสมควรเพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

* แนวทางที่ 2 กันพื้นที่ป่าชุมชนไว้เท่าที่จะสามารถดำเนินการได้ กล่าวคือ บริเวณพื้นที่ป่าชุมชนที่มีราษฎรบุกรุก ส.ป.ก. จะนำมากจัดให้แก่ราษฎรโดยวิธีการปฏิรูปที่ดินและกันเฉพาะพื้นที่ที่คงมีสภาพป่าเหลืออยู่ไว้เป็นป่าชุมชนและสงวนกรมป่าไม้มองเห็นสมควร

แนวทางที่ 3 จักให้ราษฎรเช่าหรือเช่าทำประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วย
ป่าสงวนแห่งชาติ โดยให้กรมป่าไม้มอบอำนาจให้ ส.ป.ก. เป็นผู้ดำเนินการในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่
ตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ

คำขอ ขอให้คณะกรรมการพิจารณากำหนดทางเลือกและอนุมัติแนวทางการดำเนิน
งานในพื้นป่าชุมชน เพื่อให้ ส.ป.ก. ถือปฏิบัติต่อไป

ขอพิจารณาของคณะกรรมการ

1. การจะให้กรมป่าไม้มอบอำนาจให้ ส.ป.ก. ดำเนินการตามแนวทางที่ 3
จะมีปัญหาเนื่องจาก ส.ป.ก. เองมีการอยู่แล้วจะไปทำงานในหน้าที่ของผู้อื่นอีก และอาจทำไม่เหมือน
กรมป่าไม้ จึงไม่น่าพิจารณาแนวทางที่ 3 คงเหลือเพียงแนวทางที่ 1 และ 2 โดยแนวที่ 2 น่าจะเหมาะสมกว่า

2. กรมป่าไม้รับได้แนวทางที่ 2 โดย ส.ป.ก. และกรมป่าไม้คงต้องร่วมกัน
สำรวจพื้นที่กันไว้ 20% นั้นอีกครั้งหนึ่ง หากมีสภาพพอที่จะจัดเป็นป่าชุมชนได้ก็จะกันไว้ ส่วนที่ไม่
สามารถจัดเป็นป่าชุมชนได้ก็ให้ ส.ป.ก. ดำเนินการ และเมื่อสำรวจแล้วพบว่าที่กันไว้ไม่ถึง 20%
ส.ป.ก. และกรมป่าไม้คงต้องหาพื้นที่อื่นในขอบเขตนั้นทำป่าชุมชนให้ครบ 20%

ส.ป.ก. เห็นว่าพื้นที่ทั้งหมดขณะนี้เป็นการมรดกของ ส.ป.ก. โดยกฎหมาย ส.ป.ก.
คงไม่จำเป็นต้องรับเงื่อนไขปลูกป่า 20% ด้วยซ้ำ ซึ่งกรมป่าไม้ได้ชี้แจงที่มาของหลักการกันพื้นที่ป่าชุมชน
20% ว่าเป็นไปตามนโยบายและข้อตกลง 2 ทาง ได้แก่ นโยบายของคณะกรรมการจัดที่ดินใหม่ใหญ่
จะต้องจัดให้มีเขตป่าไม้เป็นสมบัติส่วนกลาง 20% ของพื้นที่ผืนใหญ่ นั้น นอกจากนั้นยังมีบันทึกข้อตกลง
หลักการปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่มีสภาพเสื่อมโทรม เมื่อปี 2520-2521 เขียนไว้ว่า ในการ
ปฏิรูปที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้ดำเนินการทำนองเกี่ยวกับการจัดที่ดินของกรมที่ดิน คือ ต้องกันพื้นที่
ไว้เป็นป่าหรือปลูกป่าขึ้นใหม่ไม่น้อยกว่า 20% ของเนื้อที่นำไปปฏิรูปที่ดิน ซึ่ง กรม. ได้มีมติเมื่อวันที่ 10
สิงหาคม 2520 อนุมัติตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

3. ตามสภาพที่เป็นจริงมีราษฎรเข้าบุกรุกพื้นที่ป่าเกือบหมดแล้ว การจะได้ออก
คงทำไม่ได้ จำต้องจัดให้อยู่โดยถูกต้องตามกฎหมายปฏิรูปที่ดิน ขณะเดียวกันก็ต้องปลูกป่าไปด้วย ดังนั้น
แนวทางที่ 2 จึงน่าจะสอดคล้องกับนโยบายจัดที่ดินแห่งชาติที่สุด

ในส่วนของการประชาสัมพันธ์ เพราะที่โดยพื้นที่ป่าบางแห่งถูกบุกรุกได้หมดแล้ว
กรมประชาสัมพันธ์ขออนุมัติต่อคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ เอาพื้นที่ป่าที่กันไว้ 20% มาจัดสรร
ให้กับประชาชน ซึ่งคณะกรรมการก็ผ่อนผันให้ สำหรับเงื่อนไขการรักษาพื้นที่ป่าไว้ 20% ของ ส.ป.ก.
เป็นเงื่อนไขของกรมป่าไม้หรือมติ กรม. หากในมติ กรม. ก็ต้องขออนุมัติต่อ กรม.

มติคณะกรรมการ

อนุมัติหลักการตามแนวทางที่เสนอในข้อ 2 แต่ทั้งนี้วิธีปฏิบัติต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย

ปฏิรูปที่ดิน

เรื่องที่ 3.2

ขออนุมัติโครงการปฏิรูปที่ดินในที่ดินสาธารณประโยชน์ จำนวน 6 แปลง
ในท้องที่ 5 จังหวัด

เลขาธิการคณะกรรมการเสนอและชี้แจงว่า

1. ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 แก้ไขฉบับที่ 3 พ.ศ. 2532 มาตรา 26(2) ได้บัญญัติไว้ว่า

"เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในบางท้องที่ใดแล้ว ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน แต่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือได้เปลี่ยนแปลงจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันก็.....ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้น มีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับที่ดินดังกล่าว โดยมิต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดินและให้ ส.ป.ก. มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินได้..."

2. ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2518-2532 ส.ป.ก. ได้ดำเนินการประกาศเขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ย่าง ๗ ซึ่งรวมถึงอำเภอดังต่อไปนี้

- อำเภอเชตุพน	จังหวัดอุบลราชธานี
- อำเภอท่าตะโก	จังหวัดนครสวรรค์
- อำเภอศรีสงคราม	จังหวัดนครพนม
- อำเภอองครักษ์	จังหวัดนครนายก
- อำเภอสวนผึ้ง	จังหวัดราชบุรี
	(ยกเลิกอนุมัติแล้ว อยู่ระหว่างออกพระราช- กฤษฎีกา)

3. จากผลการสำรวจพื้นที่ที่ดินสาธารณประโยชน์ในท้องที่ 5 อำเภอ ดังกล่าวข้างต้น พบว่าที่ดินสาธารณประโยชน์ จำนวน 6 แปลง เป็นที่ดินที่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ร่วมกัน มีราษฎรบางรายถูกครอบครองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย คือ

1. ที่ดินสาธารณประโยชน์โคกท่าเล ตำบลนาสว่าง ตำบลนาเจริญ ตำบลป่าโมก อำเภอเชตุพน จังหวัดอุบลราชธานี เนื้อที่ 12,500 ไร่ ที่ดินแปลงนี้สภากำนันตำบลนาสว่าง ตำบลนาเจริญ และตำบลป่าโมก มีมติให้ยกเลิกการใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินแปลงนี้ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2532

และ คปก. เห็นชอบให้ขยายเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ในการประชุมครั้งที่ 1/2532 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2532

2. ที่ดินสาธารณประโยชน์ท่าเลเลี้ยงสัตว์นาโพธิ์ อำเภอคำครั่ง อำเภอเขษุม จังหวัดอุบลราชธานี เนื้อที่ 4,000 ไร่ ที่ดินแปลงนี้สภากำบลคำครั่งมีมติให้เลิกการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ในที่ดินแปลงนี้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2532 และ คปจ. เห็นชอบให้ขยายเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ในการประชุมครั้งที่ 1/2532 เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2532

3. ที่ดินสาธารณประโยชน์วังมหากกร ตำบลวังมหากกร อำเภอห้วยโก จังหวัดนครสวรรค์ เนื้อที่ประมาณ 3,931 ไร่ ที่ดินแปลงนี้มีปัญหาการฉีกพินาศระหว่างผู้บุกรุกกับผู้ ที่ต้องการใช้ที่ดินเพื่อการเลี้ยงสัตว์ จังหวัดนครสวรรค์ จึงมีมติให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินในที่ดินแปลงนี้ เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2531 และได้รับความเห็นชอบจากกรมที่ดิน เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2531 และ คปจ. ได้มีมติให้ขยายเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดินในที่ดินดังกล่าวในการประชุมครั้งที่ 1/2532 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2532

4. ที่ดินสาธารณประโยชน์โคกเมฆและโคกยาหลวง ตำบลสามผง อำเภอ ศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เนื้อที่ประมาณ 8,842 ไร่ ที่ดินแปลงนี้สภากำบลสามผงมีมติให้ยกเลิก การใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินแปลงนี้ เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2530 และ คปจ. เห็นชอบให้ขยาย เขตดำเนินการปฏิรูปที่ดินในการประชุมครั้งที่ 2/2530 เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2530

5. ที่ดินสาธารณประโยชน์ท่าเลเลี้ยงสัตว์ ตำบลป่าหวาย ตำบลท่าเคย อำเภอสามโก้ จังหวัดกาฬสินธุ์ เนื้อที่ประมาณ 5,979 ไร่ ที่ดินแปลงนี้สภากำบลท่าเคย และ ตำบลป่าหวาย มีมติให้ยกเลิกการใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินแปลงนี้ เมื่อวันที่ 20-21 กันยายน 2532

6. ที่ดินสาธารณประโยชน์ตำบลทรายมูล อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก เนื้อที่ประมาณ 804 ไร่ ที่ดินแปลงนี้สภากำบลทรายมูลมีมติให้ยกเลิกการใช้ประโยชน์ร่วมกันแล้ว เมื่อ วันที่ 10 กรกฎาคม 2532 และ คปจ. เห็นชอบให้ขยายเขตดำเนินการปฏิรูปที่ดินในการประชุมครั้งที่ 3/2532 เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2532

แผนงานและงบประมาณ

โครงการปฏิรูปที่ดินในที่ดินสาธารณประโยชน์ จำนวน 6 แปลง นี้ จะมีแผนงาน และกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1. แผนงานเตรียมการปฏิรูปที่ดิน ประกอบด้วยกิจกรรมสำรวจจัดทำโครงการพัฒนาสำรวจข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม สำรวจวางโครงข่ายถนนพื้นฐานแผนที่วงรอบ ซึ่งจะดำเนินการ โดย ส.ป.ก. คาดว่าจะต้องใช้จ่ายงบประมาณ 294,360 บาท

2. แผนงานจัดที่ดิน ประกอบด้วยการสำรวจรังวัดแปลงที่ดิน สอยสวน และกระจายสิทธิการถือครองที่ดิน คัดเลือกเกษตรกร ทำสัญญาเช่า-เช่าซื้อ ดำเนินการ ส.ป.ก. คาดว่า จะต้องใช้เงินงบประมาณ 1,506,802 บาท

3. แผนงานพัฒนาการปฏิรูปที่ดิน ประกอบด้วย

3.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ปรับปรุงถนนเดิม 27,000 กม. งบประมาณ 2,827,000 บาท

ก่อสร้างถนนลูกรัง 36,000 กม. งบประมาณ 9,915,000 บาท

ก่อสร้างแหล่งน้ำการเกษตร งบประมาณ 2,074,600 บาท

- ฝายน้ำล้น 3 ฝาย

- คลองส่งน้ำ 1,500 กม.

- บ่อน้ำตื้น 10 บ่อ

- สระเก็บน้ำฝน 1 สระ

บูรณะปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติ งบประมาณ 500,000 บาท

- ขุดลอกหนองน้ำธรรมชาติ 5 แห่ง

พัฒนาระบบแปลงเกษตรกรรม 3,931 ไร่ งบประมาณ 5,896,500 บาท

3.2 การพัฒนาการเกษตรและอาชีพ 188,420 บาท

รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 23,202,682 บาท การพัฒนาการในเขตปฏิรูปที่ดิน

จะดำเนินการโดย ส.ป.ก. และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความเห็นของ ส.ป.ก.

1. ที่ดินสาธารณะประโยชน์เหล่านี้มีปัญหาราษฎรบุกรุกเข้าครอบครอง และทำประโยชน์โดยผิดกฎหมายมาเป็นเวลานาน จนไม่มีสภาพการใช้ประโยชน์ร่วมกัน ในบางพื้นที่มีปัญหารกขี้พิพาทแย่งชิงที่ดิน มีการเปลี่ยนมือผู้ครอบครองที่ดินตลอดเวลา โดยทางราชการไม่สามารถควบคุมดูแลได้ ปัญหาเหล่านี้ยังไม่มีหน่วยราชการใดเข้าไปแก้ไข เนื่องจากติดขัดในแง่กฎหมายและการทอดทิ้งของราษฎร การเข้าไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินจะช่วยให้ปัญหาเหล่านี้ได้ และจะลดแรงต่อต้านราษฎรได้เพราะจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์บางส่วน

2. การปฏิรูปที่ดินในที่ดินสาธารณะประโยชน์ 6 แปลง จะเป็นการแก้ไขปัญหาดินทำกิน คาดว่าจะมีราษฎรได้รับที่ดินจาก ส.ป.ก. ประมาณ 1,300 ครัวเรือน และ ส.ป.ก. สามารถจะกันพื้นที่บางส่วนไว้เป็นที่ดินสาธารณะประโยชน์เพื่อราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

3. ที่ดินสาธารณประโยชน์ทั้ง 6 แปลง นี้ในปัจจุบันมีปัญหาขาดแคลนการพัฒนาทั้งด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานและการพัฒนาการเกษตร เนื่องจากการครอบครองของราษฎรเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ทำให้ราษฎรมีสภาพความเป็นอยู่ต่ำกว่าเกษตรกรอื่น ๆ การดำเนินการปฏิรูปโดยใช้งบประมาณ 23.20 ล้านบาท จะเป็นการช่วยยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของราษฎร 1,300ครัวเรือน ให้เท่าเทียมกับเกษตรกรอื่น

4. ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่และโครงการปฏิรูปที่ดินในที่ดินสาธารณประโยชน์ทั้ง 6 แปลง ปรากฏในเอกสารโครงการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรวม ในที่ดินสาธารณประโยชน์ จำนวน 6 แปลง และเอกสารโครงการรายละเอียดที่แนบมาพร้อมนี้

คำขอ

ขออนุมัติโครงการปฏิรูปที่ดินในที่ดินสาธารณประโยชน์จำนวน 6 แปลง ในท้องที่ 5 จังหวัด และแผนงานและงบประมาณวงเงิน 23,202,682 บาท ในพื้นที่ดังนี้

1. ที่ดินสาธารณประโยชน์โลกท่าเรือ อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี
2. ที่ดินสาธารณประโยชน์ท่าเสาโพธิ์ อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี
3. ที่ดินสาธารณประโยชน์ทุ่งวังหมาก อ.ท่าตะโก จ.นครสวรรค์
4. ที่ดินสาธารณประโยชน์โลกเมาและโคกพาลวง อ.ศรีสงคราม จ.นครพนม
5. ที่ดินสาธารณประโยชน์ท่าเล่ียงสัตว์ อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี
6. ที่ดินสาธารณประโยชน์ ท่าทรายมูล อ.องครักษ์ จ.นครนายก

มติคณะกรรมการ

อนุมัติโครงการปฏิรูปที่ดินในที่ดินสาธารณประโยชน์จำนวน 6 แปลง ในท้องที่ 5 จังหวัด รวมทั้งแผนงานและงบประมาณวงเงิน 23,202,682 บาท ตามที่เสนอขอ

เรื่องที่ 3.3

เรื่องการเรียกเก็บค่าเช่าที่ดินที่อนุญาตให้ใช้ในเขตปฏิรูปที่ดิน

เลขาธิการคณะกรรมการขออนุญาตต่อประธานให้ นายไพโรจน์ โลกนิยม ผู้อำนวยการพิเศษกฎหมาย ปฏิรูปที่ดินเป็นผู้เสนอและชี้แจง นายไพโรจน์ ได้ชี้แจงว่า

สืบเนื่องจากมติคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรวม ในการประชุมครั้งที่ 3/2533 เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2533 เห็นชอบกับแนวทางและอำนาจในการพิจารณาอนุญาตการใช้ประโยชน์ในที่ดินของ ส.ป.ก.สรุปว่า แนวทางการใช้ประโยชน์ตามลักษณะพื้นที่แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. พื้นที่เหมาะสมหรือสามารถฟื้นฟูให้มีความเหมาะสมต่อการประกอบ
เกษตรกรรมภายใต้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ได้ให้อำนาจไว้ คือ

1.1 กิจกรรมปฏิรูปที่ดิน ได้แก่

ก. การจัดที่ดินในเกษตรกรรม เพื่อให้ที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
และเพียงพอแก่การครองชีพ ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มาตรา 30 วรรคหนึ่ง
สองและสาม

ข. การใช้ที่ดินเพื่อการพัฒนาและการสาธารณูปโภคในรูปแบบต่าง ๆ
เช่น สร้างอ่างเก็บน้ำ ถนน โรงเรียน วัด สถานีอนามัย ฯลฯ อำนาจในการใช้ที่ดินเป็นไปตาม
พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มาตรา 19 ซึ่งเรื่องนี้ได้มีคำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดิน
เพื่อเกษตรกรรม เรื่องมอบหมายให้เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพิจารณาอนุญาต
การใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2523

1.2 กิจกรรมที่สนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่องกับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มาตรา 30 วรรคห้า

2. พื้นที่ไม่เหมาะสมต่อการประกอบ เกษตรกรรมและไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับ
เป็นที่เหมาะสมสำหรับการประกอบ เกษตรกรรมได้ แต่มีความเหมาะสมต่อการใช้ประโยชน์ตามลักษณะ
ที่มีอยู่ เช่น เป็นที่ตั้งชุมชน ที่ดินเป็นหิน ลูกรัง หรือเหมาะสมที่จะใช้ประโยชน์ในการทำเหมืองแร่
เป็นต้น ส.ป.ก.ในฐานะผู้ถือกรรมสิทธิ์มีอำนาจจัดการเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ในที่ที่ดินที่มีใช้
กิจกรรมปฏิรูปที่ดินได้ ซึ่งเป็นอำนาจคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในการออกระเบียบ
หลักเกณฑ์ เพื่อให้ ส.ป.ก.นำไปปฏิบัติและไต่ถามให้ ส.ป.ก.นำไปดำเนินการและนำเสนอคณะกรรมการ
ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพิจารณาต่อไป

ปัญหา

ปัจจุบันมีส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนบุคคลขอใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน
เพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก ในการขออนุญาตใช้ที่ดินดังกล่าวตาม
คำสั่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เรื่องมอบหมายให้เลขาธิการ ส.ป.ก.พิจารณา
อนุญาตการใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคและกิจการอื่น ๆ ในเขตปฏิรูปที่ดิน (ฉบับที่ 1) พ.ศ.2523
และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2528 ได้จะต้องเก็บค่าชดเชยที่ดินจากผู้ขอใช้ที่ดินนำส่งเข้ากองทุนฯ เพื่อเป็น
ทุนหมุนเวียนในการปฏิรูปที่ดินต่อไป จากคำสั่งดังกล่าวมีปัญหาผู้ขอใช้ที่ดินบางประเภทโดยเฉพาะส่วน
ราชการต่าง ๆ ซึ่งขอใช้ที่ดินเพื่ออำนวยการประโยชน์ให้แก่เกษตรกรในท้องถิ่นโดยการพัฒนาขั้นมูลฐาน

เช่น การก่อสร้างถนน โรงเรียน สถานอนามัย และแหล่งน้ำ เป็นต้น ไม่ได้จัดสรรงบประมาณ
ค่าชดเชยที่ดินให้แก่ ส.ป.ก. เพื่อการนี้ จึงมีปัญหามาอาจดำเนินการได้ เพราะไม่มีค่าชดเชยที่ดิน
แต่ในขณะเดียวกันเจ้าของที่ดินบริเวณดังกล่าวยินยอมยกที่ดินให้ดำเนินการได้โดยไม่เรียกเก็บค่าชดเชย
ที่ดิน ซึ่งอาจก่อให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการปฏิรูปที่ดิน

ความเห็น ส.ป.ก.

เห็นสมควรอนุมัติให้เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมพิจารณาอนุญาต
ให้ส่วนราชการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคได้ โดยไม่เรียกเก็บค่าชดเชยที่ดิน
ในกรณีการที่ส่วนราชการอื่นเข้ามาดำเนินการสร้างถนน โรงเรียน สถานอนามัย ฯลฯ ในเขตปฏิรูป-
ที่ดิน ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนงานปฏิรูปที่ดินอีกทางหนึ่ง

ส่วนการขอใช้ที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคโดยรัฐวิสาหกิจหรือภาคเอกชน
เนื่องจากเป็นองค์กรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร สมควรเรียกเก็บค่าชดเชยที่ดิน นำส่งเป็น
รายได้เข้ากองทุนฯ ต่อไป

คำขอ

ขออนุมัติให้เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีอำนาจ
พิจารณาอนุญาตให้ส่วนราชการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคได้โดยไม่เรียกเก็บ
ค่าชดเชยที่ดิน

ขอพิจารณาของคณะกรรมการ

1. เสนอให้แก้ไขข้อความในหน้า 2 ของวาระ บรรทัดที่ 3 จากสุดท้ายของหัวข้อ
เรื่องปัญหา โดยแก้ไขจาก "เจ้าของที่ดิน" เป็น "ผู้ครอบครองที่ดิน"

2. ส.ป.ก. ควรวางระเบียบหรือหลักเกณฑ์ว่าจะเก็บค่าชดเชยที่ดินอย่างไรไว้ด้วย
เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน

เรื่องนี้เป็นเรื่องที่คณะกรรมการได้อนุมัติไว้ในการประชุมครั้งที่แล้ว และ ส.ป.ก.
ก็ได้รับจะนำไปวางระเบียบหลักเกณฑ์มาแล้ว เสนอต่อไป

มติคณะกรรมการ

ให้แก้ไขข้อความตามขอพิจารณาของคณะกรรมการ และอนุมัติให้เลขาธิการ ส.ป.ก.
มีอำนาจพิจารณาอนุญาตให้ส่วนราชการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อกิจการสาธารณูปโภคได้โดยไม่เรียก
เก็บค่าชดเชยที่ดิน

เรื่องที่ 3.4

โครงการฯ ขชช. ทรัพย์ดินที่ถูกเขตโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยสาংน

ท.บ้านดง อ.บ้านดง จ.อุดรธานี

เลขาธิการคณะกรรมการขออนุญาตต่อประธานให้ นายวรเวทย์ ชำรงขวัญลักษณ์
ผู้อำนวยการกองบริการกองทุนฯ เป็นผู้เสนอและชี้แจง ซึ่ง นายวรเวทย์ โคชัยแจ้งว่า

ตามที่ ส.ป.ก. ได้ดำเนินการในเขตปฏิรูปที่ดิน อ.บ้านดง จ.อุดรธานี พื้นที่ดำเนินการ
75,981 ไร่ จัดเกษตรกรเช่าทำประโยชน์แล้ว 71,771 ไร่ จำนวน 3,447 ราย โดยมีการ
ช่วยเหลือเกษตรกรทั้งในด้านการกระจายสิทธิ์การถือครองที่ดิน การพัฒนาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาอาชีพ
และรายได้ให้แก่เกษตรกรดังกล่าว ซึ่งในปี 2532 ได้ดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยสาংน
ท.บ้านดง อ.บ้านดง ตามแผนงานปฏิรูปที่ดิน ประจำปี 2532 โดยใช้งบประมาณประจำปีปกติ วงเงิน
3,991,500 บาท ขนาดความจุ เก็บกักน้ำได้ 422,600 ลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่รับน้ำ 2,500 ไร่
เกษตรกรจะได้รับประโยชน์ทางการเกษตร ประมาณ 200 ครอบครัว และสามารถจับปลาบริโภคได้
ประมาณ 300 ครอบครัว และได้ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2533

จากการก่อสร้างดังกล่าว ได้มีเกษตรกรบางส่วนได้รับความเสียหายจากการ
ก่อสร้างสันเขื่อนและน้ำท่วมที่ทำกิน จึงได้ร้องขอความเป็นธรรมกับทางจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด
จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานตรวจสอบและกำหนดมาตรการทดแทนทรัพย์สินที่ถูกเขตโครงการอ่างเก็บน้ำ
ดังกล่าว ผลการตรวจสอบปรากฏว่า มีราษฎรที่ได้รับความเสียหายเกี่ยวกับพืชผลทั้งสิ้นจำนวน 8 ราย
ครอบคลุมเนื้อที่ 101-3-08 ไร่ รวมเป็นเงินค่าเสียหายทั้งสิ้น 299,300 บาท ส.ป.ก. อุดรธานี
จึงได้นำเรื่องนี้เสนอ คปจ. ซึ่งได้มีมติเห็นชอบให้ขออนุมัติใช้เงินกองทุนฯ จ่ายเป็นค่าชดเชยทรัพย์สิน
ดังกล่าว ในการประชุมครั้งที่ 1/2533 วันที่ 14 มีนาคม 2533 ต่อไป

ความเห็นของ ส.ป.ก.

ส.ป.ก. ได้พิจารณาเห็นว่าในการจ่ายค่าชดเชยทรัพย์สินสำหรับการก่อสร้าง
เขื่อนน้ำขนาดเล็กได้เคยมีมติ คปจ. ครั้งที่ 5/2531 ลงวันที่ 29 กันยายน 2531 ตามเอกสาร
หมายเลข 1 ไม่อนุมัติหลักการที่จะให้มีการจ่ายค่าชดเชยสำหรับการก่อสร้างเขื่อนน้ำขนาดเล็ก
ที่มีผลกระทบกระเทือนผู้ถือครองที่ดิน เนื่องจากจะก่อให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายแก่รัฐอย่างมาก
แต่หลังจากนั้นได้มีการพิจารณาเรื่องนี้ในระบัย ค.ร.ม. ดังนี้

1. มติ ค.ร.ม. ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี นร 0202/10585

ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2532 ตามเอกสารหมายเลข 2 ค.ร.ม. ได้มีมติอนุมัติหลักการให้
กรมชลประทานจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดิน การรื้อย้ายบ้านเรือนสิ่งปลูกสร้าง ค่าทดแทนต้นไม้ยืนต้น
พืชผลลูกให้แก่ราษฎรผู้ถือครองที่ดินซึ่งไม่มีเอกสารสิทธิ์ และการจ่ายเงินค่าทดแทนที่ดินในเขตนิคมฯ
ที่ถูกการก่อสร้างโครงการชลประทานตามเงื่อนไข 4 ข้อ ดังนี้

1.1 เจ้าของบ้านเรือน สิ่งปลูกสร้าง และต้นไม้ยืนต้น ซึ่งปลูกสร้างในที่ดิน ป่าสงวนแห่งชาติที่อุทยานแห่งชาติ ที่ดินสาธารณะประโยชน์และ/หรือที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิอื่น ๆ ซึ่งราษฎรได้ครอบครองทำประโยชน์ก่อนที่กรมชลประทานจะเข้าทำการก่อสร้าง

1.2 เจ้าของพืชผลปลูกที่ยังไม่เก็บเกี่ยวผล ซึ่งปลูกอยู่ในที่ดินที่มีหรือไม่มีเอกสาร สิทธิเช่นเดียวกับข้อ 1. จะจ่ายเงินค่าทดแทนให้เฉพาะที่เสียหายเนื่องจากการก่อสร้างการชลประทาน โดยไม่สามารถจะเก็บเกี่ยวผลได้

1.3 ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิทั้งที่อยู่ในเขตหรือ นอกเขตสงวนหวงห้ามของทางราชการ แต่อยู่ในเขตทำการก่อสร้างการชลประทาน โดยได้ครอบครอง และทำประโยชน์มาก่อนที่กรมชลประทานจะเข้าดำเนินการก่อสร้าง

1.4 สมาชิกในเขตสหกรณ์นิคม และนิคมสร้างตนเอง ที่มีหลักฐาน น.ค.3 ตาม หลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ ซึ่งทางอำเภอไม่สามารถที่จะจดทะเบียน สิทธิและนิติกรรมได้ ในขณะนั้นให้สิทธิได้รับเงินค่าชดเชยที่ดินเป็นกรณีพิเศษ (เงินค่าชดเชยที่ดิน ค.ร.ม. มีมติให้แก้ไขเป็นค่านาย) พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดค่าทดแทนทรัพย์สิน ส่วนการ เบิกจ่ายเงินให้กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ขอความตกลงกับกระทรวงการคลัง โดยแจ้ง รายละเอียดและอัตราการจ่ายเงินชดเชย

2. กระทรวงการคลัง ได้มีหนังสือความากที่ กค 0514/6308 ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2533 เรื่องการขออนุมัติเป็นหลักการเกี่ยวกับการเบิกจ่ายค่าทดแทนที่ดิน ทรัพย์สิน และสิ่งปลูกสร้างให้แก่ราษฎรผู้ถือครองที่ดินซึ่งไม่มีเอกสารสิทธิและการจ่ายเงินค่าทดแทนในเขต นิคมฯ ที่ถูกเขตการก่อสร้างโครงการชลประทาน ตามมติ ค.ร.ม. ข้อ 1 โดยพิจารณาอนุมัติให้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้หลักเกณฑ์ รายการ และอัตราการจ่ายเงินค่าทดแทนของทางเขื่อน นำ ลำห้วย โครงการชุมชน จ.นครราชสีมา ตามมติของคณะกรรมการพิจารณากำหนดรายการและ อัตราการจ่ายเงินชดเชย ซึ่งแต่งตั้งตามมติคณะรัฐมนตรีและอนุมัติเป็นหลักการให้เขื่อนหลักเกณฑ์ ดังกล่าวสำหรับท้องถิ่น ๆ ควบ สำหรับค่านายซึ่งได้แก่ค่าทดแทนที่จ่ายให้แก่ผู้ครอบครองที่ ทำประโยชน์ในที่ดินที่มีเอกสารสิทธิและไม่มีเอกสารสิทธิให้จ่ายในอัตราเท่ากับราคาประเมิน จำนวนทุนทรัพย์สินสำหรับ เรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมของกรมที่ดิน ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันสำหรับท้องถิ่น ๆ และเมื่อคณะกรรมการฯ ได้พิจารณากำหนดรายการ และอัตราการจ่ายเงินแล้วก็อนุมัติให้กระทรวง เกษตรและสหกรณ์ดำเนินการ เบิกจ่ายได้โดยตรง

โดยไม่ต้องขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังอีก แต่หากมีกรณีจำเป็นต้องจ่ายนอกเหนือจากหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลังเป็นกรณี ๆ ไป

3. กรณีของ ส.ป.ก. ได้มีราษฎรได้รับความเสียหายเกี่ยวกับพืชผล จำนวน 8 ราย และเพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรที่ถูกเขตโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยสาಂಗค.บ้านลุง อ.บ้านลุง จ.อุดรธานี พิจารณาคณะนิติ ค.ร.ม. ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร 0202/10585 ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2532 และหนังสือกระทรวงการคลังความที่ กค 0514/6308 ลงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2533 เห็นควรจ่ายเงินค่าชดเชยพืชผลที่เสียหายให้แก่ราษฎรที่ถูกเขตโครงการก่อสร้าง ฯ ตามมติ คปจ.ที่ 1/2533 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2533 เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้นำเสนอคณะกรรมการโครงการและการเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแล้ว จากการประชุมครั้งที่ 4/2533 วันที่ 27 กรกฎาคม 2533 ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้เห็นชอบให้อนุมัติเงินจำนวนดังกล่าว และให้นำเสนอ คปค. เพื่อพิจารณาในหลักการต่อไป

คำขอ

ขออนุมัติหลักการการใช้จ่ายเงินกองทุนฯ เพื่อจ่ายเป็นค่าชดเชยทรัพย์สินให้แก่เกษตรกรที่ถูกเขตโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำตามอัตราการจ่ายเงินของกระทรวงการคลังอนุมัติให้กรมชลประทานจ่าย

มติคณะกรรมการ

อนุมัติในหลักการการใช้จ่ายเงินกองทุนฯ เพื่อจ่ายเป็นค่าชดเชยทรัพย์สินให้แก่เกษตรกรที่ถูกเขตโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำตามอัตราการจ่ายเงินชดเชยที่กระทรวงการคลังอนุมัติให้กรมชลประทานจ่าย

เรื่องที่ 3.5

นายสุกิจ ทิพย์ชน อุตสาหกรรมส่งออกจากที่ดินตามมติคณะกรรมการ

ปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม

เลขาธิการคณะกรรมการขออนุญาตต่อประธานให้ นายไพโรจน์ โกลนนิม ผู้อำนวยการพิเศษงานกฎหมายปฏิรูปที่ดินเป็นผู้เสนอและชี้แจง ซึ่งนายไพโรจน์ ได้เสนอและชี้แจงว่า ควบนายสุกิจ ทิพย์ชน เป็นผู้เช่าที่ดินของสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน ตามหนังสือสัญญาเช่า ฉบับที่ 73/2524 เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2524 ที่ดินตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลไผ่หลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เนื้อที่ 25 ไร่ 1 งาน 60 ตารางวา ซึ่งต้องมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรผู้ได้รับที่ดิน

จากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2522 โดยจะต้องทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง ได้ปฏิบัติฝ่าฝืนระเบียบดังกล่าว และนำที่ดินที่เขาไปให้บุคคลอื่นเช่าช่วง ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม (คปจ. นครปฐม) ได้พิจารณาขอเท็จจริงจากหลักฐานที่ปรากฏแล้วจึงได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ 1/2531 เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2531 ให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม ได้มีหนังสือเตือนไป 2 ครั้ง ตามหนังสือที่ นร 0012/ว159 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2532 นายสุกิจฯ ได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว แต่ยังคงเพิกเฉยและให้ผู้อื่นเข้าทำประโยชน์ต่อไป

ส.ป.ก. นครปฐม จึงได้นำเสนอ คปจ. นครปฐมพิจารณาถึงการไม่ปฏิบัติ ตามคำเตือนของนายสุกิจฯ และ คปจ. นครปฐม ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 1/2532 เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2532 สั่งให้นายสุกิจฯ สิ้นสิทธิการเช่าที่ดินและให้ออกจากที่ดินและฐานาราชการจังหวัดนครปฐม ได้มีหนังสือที่ นร 0012/17800 ลงวันที่ 22 สิงหาคม 2532 แจ้งมติ คปจ. นครปฐม ให้ทราบและให้นายสุกิจฯ และบริวารออกจากที่ดินต่อไป

ต่อมานายสุกิจฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ 16 ตุลาคม 2532 อุตธรณ์คำสั่งของ คปจ. นครปฐม ว่าไม่ให้บุคคลอื่นเช่าช่วง คปจ. นครปฐม จึงได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 2/2532 เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2532 แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขอเท็จจริงและคณะกรรมการดังกล่าว ได้สอบสวนขอเท็จจริงเสร็จแล้วรายงาน ว่า นายสุกิจฯ มิได้ทำประโยชน์ในที่ดินด้วยตนเอง และให้นำที่ดินไปให้ผู้อื่นเช่าช่วงจริง

คปจ. นครปฐม จึงได้ประชุมครั้งที่ 1/2533 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2533 มีมติยืนยันตามมติ คปจ. นครปฐม ครั้งที่ 1/2532 เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2532

ความเห็น ส.ป.ก.

1. ขอเท็จจริงปรากฏจากเอกสารหลักฐานและการสอบสวนจากบุคคลที่เกี่ยวข้องตามรายงานการประชุมของคณะกรรมการสอบสวนขอเท็จจริงแล้วเห็นว่า ได้มีการฝ่าฝืนระเบียบ คปจ. และถือว่าเป็นการผิดสัญญาเช่า

2. ส.ป.ก. นครปฐม และ คปจ. นครปฐม ได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดในระเบียบคณะกรรมการ โดยมีหนังสือเตือน 2 ครั้ง และ คปจ. นครปฐม จึงมีคำสั่งให้ออกจากที่ดิน

3. คำอุทธรณ์ของนายสุกิจฯ ฎกต้องตามขั้นตอนของระเบียบคณะกรรมการฯ

คำขอ

อาศัยอำนาจตามระเบียบคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ว่าด้วยการให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรได้รับที่ดินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ปฏิบัติเกี่ยวกับ

-18-

การเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2533 ข้อ 18 ให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณา
วินิจฉัยคำอุทธรณ์ของนายสุกิจ ฯ จึงเห็นควรเสนอคณะกรรมการพิจารณาและวินิจฉัยอุทธรณ์ของ
นายสุกิจ ฯ ต่อไป

ขอพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมการมีความเห็นว่า ส.ป.ก. ควรเสนอหลักฐานการอุทธรณ์ให้กรรมการพิจารณา
ด้วยเจ้าหน้าที่จึงได้ชี้แจงรายละเอียดตามเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาของ
คณะกรรมการและ ส.ป.ก. ขอรับหลักการว่าครั้งต่อไปจะนำเสนอหลักฐานการอุทธรณ์ประกอบการ
พิจารณาด้วย

มติคณะกรรมการ

ให้ นายสุกิจ พิพยชน สิ้นสิทธิ์การเข้าที่ดินและให้ออกจากที่ดินตามมติ คพจ.

นครปฐม ครั้งที่ 1/2532 เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2532

ระเบียบวาระที่ 4 เรื่องเพื่อทราบ

เลขานุการคณะกรรมการเสนอเรื่องเพื่อทราบต่อที่ประชุมรวม 3 เรื่อง ดังนี้

1. รายงานผลการพิจารณาคำขออนุญาตจำหน่ายหรือก่อให้เกิดการระดมที่ดิน
ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา 28 ประจําเดือนเมษายน 2533 ถึงเดือนมิถุนายน 2533
2. รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
3. รายงานความก้าวหน้าของเกษตรกรในการชำระคืนเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรม ตามโครงการสาธิตการใช้ประโยชน์ที่ดินระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในเขตปฏิรูปที่ดินปาง
กานทับตะโก อ.จอมบึง จ.ราชบุรี

มติคณะกรรมการ

รับทราบ

ระเบียบวาระที่ 5 เรื่องอื่น ๆ ไม่มี

เลิกประชุมเวลา 16.00 น.

(นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา)

เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๑๖/๑๖ ๘/๑๖

(นางสาวสาวิตรี ชูเทพ)

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 5

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(นายอวาลิตู อิงคะวณิช)

เจ้าหน้าที่ปฏิรูปที่ดิน 7

ผู้ตรวจรายงานการประชุม